Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

28. studenoga 2017.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Obvezno osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila – Direktiva 72/166/EEZ – Članak 3. stavak 1. – Pojam ‚upotreba vozila' – Nezgoda koja se dogodila na poljoprivrednom gospodarstvu – Nezgoda u kojoj je sudjelovao poljoprivredni traktor u mirovanju, ali čiji je motor bio upaljen radi pogona pumpe za raspršivanje herbicida"

U predmetu C-514/16,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Tribunal da Relação de Guimarães (Žalbeni sud u Guimarãesu, Portugal), odlukom od 23. lipnja 2016., koju je Sud zaprimio 3. listopada 2016., u postupku

Isabel Maria Pinheiro Vieira Rodrigues de Andrade,

Fausto da Silva Rodrigues de Andrade

protiv

Joséa Manuela Proença Salvadora,

Crédito Agrícola Seguros – Companhia de Seguros de Ramos Reais SA,

Jorgea Oliveire Pinta,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, A. Tizzano, potpredsjednik, M. Ilešič, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, C. G. Fernlund i C. Vajda, predsjednici vijeća, J.–C. Bonichot, A. Arabadjiev (izvjestitelj), C. Toader, M. Safjan, D. Šváby i A. Prechal, suci,

nezavisni odvjetnik: Y. Bot,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za I. M. Pinheiro Vieiru Rodrigues de Andrade i F. da Silvu Rodriguesa de Andradea, L. Ferreira, *advogado*,

* Jezik postupka: portugalski

– za portugalsku vladu, L. Inez Fernandes, M. Figueiredo i S. Jaulino, u svojstvu agenata,

– za estonsku vladu, N. Grünberg, u svojstvu agenta,

– za Irsku, L. Williams, G. Hodge, M. Browne i A. Joyce, u svojstvu agenata, uz asistenciju C. Tolanda, *SC*, G. Gibbonsa, *BL*, i J. Buttimorea, *BL*,

– za španjolsku vladu, V. Ester Casas, u svojstvu agenta,

– za latvijsku vladu, I. Kucina i G. Bambāne, u svojstvu agenata,

– za vladu Ujedinjene Kraljevine, G. Brown, u svojstvu agenta, uz asistenciju A. Batesa, *barrister*,

– za Europsku komisiju, M. França i K.-P. Wojcik, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 3. stavka 1. Direktive Vijeća 72/166/EEZ Vijeća od 24. travnja 1972. o usklađivanju zakona država članica u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od takve odgovornosti (SL 1972., L 103, str. 1., u daljnjem tekstu: Prva direktiva).

2 Ovaj zahtjev podnesen je u okviru spora između Isabel Marije Pinheiro Vieire Rodrigues de Andrade i Fausta da Silve Rodriguesa de Andradea (u daljnjem tekstu, zajedno nazvani: supružnici Rodrigues de Andrade), s jedne strane, te Joséa Manuela Proençe Salvadora, društva Crédito Agrícola Seguros – Companhia de Seguros de Ramos Reais SA (ranije Rural Seguros – Companhia de Seguros SA, u daljnjem tekstu: CA Seguros) i Jorgea Oliveire Pinta, s druge strane, u pogledu nalaganja supružnicima Rodrigues de Andrade da J. M. Proençi Salvadoru isplate naknadu štete zbog smrti njegove supruge u nezgodi u kojoj je sudjelovao poljoprivredni traktor i koja se dogodila na poljoprivrednom gospodarstvu na kojem je potonja radila.

Pravni okvir

3 Prva direktiva stavljena je izvan snage Direktivom 2009/103/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od takve odgovornosti (SL 2009., L 263, str. 11.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 7., str. 114.). Međutim, uzimajući u obzir datum nastanka činjenica o kojima je riječ u glavnom postupku, na potonji se primjenjuje Prva direktiva.

4 Članak 1. Prve direktive određivao je:

„Za potrebe ove Direktive:

1. ‚vozilo' znači svako motorno vozilo namijenjeno za kopneni promet, a koje pokreće mehanička snaga, ali koje se ne kreće po tračnicama, i svako priključno vozilo, bilo da je priključeno ili ne;

[…]" [neslužbeni prijevod]

5 Sukladno članku 3. stavku 1. te direktive:

„Podložno članku 4., svaka država članica poduzima sve prikladne mjere kako bi osigurala da je građanskopravna odgovornost u pogledu upotrebe vozila koja se uobičajeno nalaze na njezinu području pokrivena osiguranjem. Na temelju tih mjera određuje se opseg pokrivene odgovornosti i uvjeti pokrića.” [neslužbeni prijevod]

6 Članak 4. navedene direktive predviđao je:

„Država članica može odstupiti od članka 3.

[…]

(b) u pogledu određenih vrsta vozila ili određenih vozila koja imaju posebne pločice; popis takvih vrsta ili takvih vozila sastavlja dotična država i dostavlja ga drugim državama članicama i Komisiji.

[…]” [neslužbeni prijevod]

Glavni postupak i prethodna pitanja

7 Supružnici Rodrigues de Andrade upravljaju poljoprivrednim gospodarstvom u Sabrosi (Portugal).

8 Maria Alves, supruga J. M. Proençe Salvadora, bila je zaposlena kod supružnika Rodrigues de Andrade kao radnica u poljoprivredi na određeno vrijeme. Na toj osnovi ispunjavala je naloge i slijedila upute supružnika Rodrigues de Andrade te je bila pod njihovim nadzorom.

9 M. Alves je 18. ožujka 2006. raspršivala herbicid po trsovima vinograda supružnika Rodrigues de Andrade, koji se nalazio na kosom i terasastom terenu.

10 Herbicid se nalazio u spremniku uređaja za prskanje koji je bio pričvršćen na stražnjem dijelu poljoprivrednog traktora (u daljnjem tekstu: predmetni traktor). Traktor je bio u mirovanju, na ravnom zemljanom putu, ali mu je motor bio upaljen radi pogona pumpe za raspršivanje herbicida. Zbog težine tog traktora, podrhtavanja koje su uzrokovali njegov motor i pumpa uređaja za prskanje, kao i upravljanja cijevi za raspršivanje herbicida iz spremnika, osobito od strane M. Alves, došlo je, zajedno sa snažnom kišom koja je padala toga dana, do klizanja tla koje je sa sobom povuklo navedeni traktor. On je pao s terasa, prevrnuo se i zahvatio četiri zaposlenika koji su raspršivali herbicid po vinovoj lozi na donjem dijelu terena. Predmetni traktor udario je i zgnječio M. Alves, što je prouzročilo njezinu smrt.

11 Predmetni traktor bio je registriran na ime Nair Morais da Silve Pinto, supruge J. M. Oliveire Pinta. Potonji je bio upravitelj imanja supružnika Rodrigues de Andrade i stoga nadređeni M. Alves.

12 N. Morais da Silva Pinto sklopila je s društvom CA Seguros ugovor o osiguranju koji se odnosio na „traktore i poljoprivredne strojeve”

13 I. M. Pinheiro Vieira Rodrigues de Andrade je s drugim društvom za osiguranje sklopila ugovor o pokriću svoje odgovornosti za nesreće na radu. To društvo za osiguranje isplatilo je J. M. Proençi Salvadoru, udovcu M. Alves, naknadu za imovinsku štetu nastalu nezgodom koja je uzrokovala smrt njegove supruge.

14 Osim toga, J. M. Proença Salvador podnio je tužbu kojom je zahtijevao utvrđenje bilo solidarne odgovornosti supružnika Rodrigues de Andrade, J. Oliveira Pinto i N. Morais da Silve Pinto bilo odgovornosti društva CA Seguros, u slučaju da je to društvo dužno pokrivati takav osigurani slučaj, za naknadu neimovinske štete uzrokovane tom nezgodom.

15 Prvostupanjski sud djelomično je prihvatio zahtjev J. M. Proençe Salvadora. On je utvrdio da su J. Oliveira Pinto i supružnici Rodrigues de Andrade solidarno odgovorni za plaćanje dijela zahtijevanih iznosa, ali je odbio taj zahtjev u odnosu na N. Morais da Silvu Pinto i društvo CA Seguros jer predmetni traktor nije sudjelovao u prometnoj nezgodi koja može biti pokrivena osiguranjem od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila (u daljnjem tekstu: obvezno osiguranje), s obzirom na to da se ta nezgoda nije dogodila pri upotrebi predmetnog traktora kao prijevoznog sredstva.

16 Supružnici Rodrigues de Andrade podnijeli su protiv te presude žalbu sudu koji je uputio zahtjev, odnosno Tribunalu da Relação de Guimarães (Žalbeni sud u Guimarãesu, Portugal), u kojoj su istaknuli da se nezgoda u kojoj je poginula M. Alves dogodila tijekom djelovanja predmetnog traktora u obavljanju poljoprivrednog rada pa ona mora biti pokrivena ugovorom o osiguranju koji je potpisala N. Morais da Silva Pinto, neovisno o tome je li taj stroj bio u mirovanju, parkiran ili se kretao po zemljanom putu gospodarstva supružnika Rodrigues de Andrade. J. Oliveira Pinto, koji je također podnio žalbu protiv navedene presude, osobito ističe da ugovor o osiguranju koji je sklopljen s društvom CA Seguros pokriva građanskopravnu odgovornost za štetu uzrokovanu opremom pričvršćenom na osigurano vozilo, koja je nastala pri djelovanju tog vozila.

17 Sud koji je uputio zahtjev primjećuje da je prvostupanjska presuda u skladu sa sudskom praksom Supremo Tribunal de Justiça (Vrhovni sud, Portugal), prema kojoj je, kako bi se događaj smatrao „prometnom nezgodom”, potrebno da se vozilo koje je sudjelovalo u osiguranom slučaju kretalo u trenutku njegova nastanka te da je šteta koju su pretrpjele treće osobe uzrokovana tim kretanjem.

18 Potonji sud smatrao je u presudi od 17. prosinca 2015., koju je donio u predmetu u kojem je poljoprivredni traktor koji je uzrokovao nezgodu sa smrtnim ishodom u tom trenutku bio u mirovanju, a u pogonu je bio samo na njega pričvršćen stroj za berbu , da se takva nezgoda ne može smatrati „prometnom nezgodom” s obzirom na to da se, s jedne strane, navedeni traktor nije kretao niti upotrebljavao u tu svrhu i da je, s druge strane, njegova jedina funkcija u trenutku osiguranog slučaja bio pogon stroja za berbu.

19 Usto, sud koji je uputio zahtjev ističe da je u presudi od 4. rujna 2014., Vnuk (C-162/13, EU:C:2014:2146), koja se odnosila na kretanje poljoprivrednog traktora unatrag, Sud presudio da pojam „upotreba vozila” podrazumijeva svaku upotrebu vozila koja je u skladu s uobičajenom funkcijom tog vozila. Na temelju okolnosti predmeta u kojem je donesena ta presuda moguće je smatrati da je uobičajena funkcija vozila da je u kretanju.

20 Međutim, Sud se još uvijek nije izjasnio o tome obuhvaća li pojam „upotreba vozila” i upotrebu vozila kao stroja koji proizvodi pogonsku snagu, ali ono nije u kretanju.

21 Doista, postoje „višenamjenska” vozila koja se mogu upotrebljavati i kao prometna sredstva i kao obični strojevi koji proizvode pogonsku snagu, a koja bi sama po sebi mogla uzrokovati štete trećim osobama ne samo kada prometuju, nego i kada se upotrebljavaju u mirovanju, kao strojevi koji proizvode pogonsku snagu.

22 Stoga sud koji je uputio zahtjev dvoji je li, s obzirom na cilj zaštite žrtava koji nastoji postići propis Unije o obveznom osiguranju i na nužnost osiguranja ujednačene primjene prava Unije, opravdano izostaviti iz područja primjene pojma „upotreba vozila” situaciju u kojoj se vozilo koje je u mirovanju upotrebljava za svoju uobičajenu funkciju stroja koji proizvodi pogonsku snagu za obavljanje drugog posla ako takva upotreba može uzrokovati teške nesreće, čak i sa smrtnim ishodom.

23 U tim je okolnostima Tribunal da Relação de Guimarães (Žalbeni sud u Guimarãesu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Primjenjuje li se obveza osiguranja predviđena člankom 3. stavkom 1. [Prve direktive] na upotrebu vozila bilo gdje, na javnom ili privatnom mjestu, isključivo kada se kreću ili također kada se ne kreću ali im je upaljen motor?

2. Je li navedenim pojmom „upotreba vozila" obuhvaćen, u smislu članka 3. stavka 1. navedene direktive, poljoprivredni traktor koji je zaustavljen na ravnom zemljanom putu poljoprivrednog gospodarstva i uobičajeno se koristi za poljoprivredne radove (raspršivanje herbicida u vinogradu), s upaljenim motorom radi uključivanja pumpe spremnika koji sadržava herbicid, i koji se u tim okolnostima, kao posljedica klizanja tla uzrokovanog kombinacijom sljedećih čimbenika:

– težine traktora,

– podrhtavanja koje su uzrokovali motor traktora i pumpa uređaja za raspršivanje koja je bila pričvršćena na njegovu stražnjem dijelu,

– snažne kiše,

prevrnuo i udario četiri radnika koji su vršili raspršivanje na donjem dijelu terena, pri čemu je usmrtio radnicu koja je držala cijev za raspršivanje?

3. Ako su odgovori na prethodna pitanja potvrdni, je li tom tumačenju pojma „upotreba vozila" iz članka 3. stavka 1. [Prve direktive] protivna nacionalna odredba članka 4. stavka 4. [Decreto-Lei n. 291/2007 que aprova o regime do sistema do seguro obrigatório de responsabilidade civil automóvel (Uredba sa zakonskom snagom br. 291/2007 o uvođenju sustava obveznog osiguranja građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila), od 21. kolovoza 2007. (u daljnjem tekstu: Uredba sa zakonskom snagom br. 291/2007)]) koja isključuje obvezu osiguranja predviđenu člankom 3. stavkom 1. [te direktive] ako se vozila upotrebljavaju isključivo u poljoprivredne ili industrijske svrhe?"

24 Irska je dopisom podnesenim tajništvu Suda 18. travnja 2017. na temelju članka 16. trećeg stavka Statuta Suda Europske unije zatražila da Sud zasjeda u velikom vijeću.

O prethodnim pitanjima

Prvo i drugo pitanje

25 Svojim prvim i drugim pitanjem, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti želi saznati treba li članak 3. stavak 1. Prve direktive tumačiti na način da pojam „upotreba vozila", sadržan u toj odredbi, obuhvaća situaciju u kojoj je traktor, koji je bio u mirovanju na zemljanom putu poljoprivrednog gospodarstva i čiji je motor bio upaljen radi pogona pumpe za raspršivanje herbicida koja je bila pričvršćena na taj traktor, povuklo klizanje tla koje je uzrokovala kombinacija više čimbenika, odnosno težina navedenog traktora, podrhtavanje njegova motora i pumpe te snažna kiša, što je uzrokovalo smrt osobe koja je radila na tom gospodarstvu.

26 Ta pitanja temelje se na premisi prema kojoj je predmet ugovora o osiguranju, navedenog u točki 12. ove presude, koji je sklopila N. Morais da Silva Pinto i koji se odnosi na predmetni traktor, pokriće samo građanskopravne odgovornosti u pogledu njegove upotrebe. Na temelju te premise sud koji je uputio zahtjev dvoji može li se situaciju opisanu u prethodnoj točki smatrati nezgodom vezanu uz upotrebu predmetnog vozila, u smislu članka 3. stavka 1. Prve direktive ili ne.

27 S obzirom na ta pojašnjenja, valja podsjetiti da, u skladu s člankom 3. stavkom 1. Prve direktive, podložno njezinu članku 4., svaka država članica poduzima sve prikladne mjere kako bi osigurala da je građanskopravna odgovornost u pogledu upotrebe vozila koja se uobičajeno nalaze na njezinu području pokrivena osiguranjem.

28 Uvodno valja istaknuti da je poljoprivredni traktor, poput predmetnog traktora, obuhvaćen pojmom „vozilo” iz članka 1. stavka 1. navedene direktive, s obzirom na to da je riječ o „motorno[m] vozil[u] namijenjeno[m] za kopneni promet, a koje pokreće mehanička snaga, ali koje se ne kreće po tračnicama”.

29 S tim u vezi valja podsjetiti da je ta definicija neovisna o tome za što se predmetno vozilo upotrebljava ili za što se može upotrebljavati. Stoga, činjenica da bi traktor u određenim okolnostima mogao biti upotrijebljen kao poljoprivredni stroj nema učinka na tvrdnju da takvo vozilo odgovara pojmu „vozil[o]” iz članka 1. točke 1. Prve direktive (presuda od 4. rujna 2014., Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, t. 38.).

30 Osim toga, iz spisa podnesenog Sudu proizlazi da se predmetni traktor uobičajeno nalazi na području države članice i da se na njega ne odnosi odstupanje doneseno na temelju članka 4. te direktive.

31 Što se tiče pojma „upotreba vozila” u smislu članka 3. stavka 1. te direktive, valja podsjetiti da ga se ne može prepustiti ocjeni pojedine države članice, nego je riječ o autonomnom pojmu prava Unije koji treba tumačiti osobito s obzirom na kontekst te odredbe i ciljeve koji se nastoje postići propisom kojeg je ona dio (vidjeti u tom smislu presudu od 4. rujna 2014., Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, t. 41. i 42.).

32 U tom pogledu, Prva direktiva je sastavni dio niza direktiva čijim su donošenjem postupno definirane obveze država članica na području građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe vozila. Iz uvodnog dijela te direktive i Druge direktive Vijeća 84/5/EEZ od 30. prosinca 1983. o usklađivanju zakona država članica u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila (SL 1984., L 8, str. 17.), proizlazi da one nastoje osigurati slobodan promet kako vozila koja se uobičajeno nalaze na području Unije tako i osoba koje njima prometuju i, s druge strane, jamčiti da žrtve nesreća uzrokovanih tim vozilima uživaju usporedivo postupanje bez obzira na to gdje se na području Unije dogodila ta nezgoda (vidjeti u tom smislu presude od 9. lipnja 2011., Ambrósio Lavrador i Olival Ferreira Bonifácio, C-409/09, EU:C:2011:371, t. 23.; od 23. listopada 2012., Marques Almeida, C-300/10, EU:C:2012:656, t. 26., i od 4. rujna 2014., Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, t. 50.).

33 Usto, iz razvoja propisa Unije u području obveznog osiguranja proizlazi kako je zakonodavac Unije stalno slijedio i snažio taj cilj zaštite žrtava nezgoda koje su uzrokovala vozila (vidjeti u tom smislu presudu od 4. rujna 2014., Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, t. 52. do 55.).

34 U tom kontekstu Sud je u biti presudio da članak 3. stavak 1. Prve direktive treba tumačiti na način da u njemu sadržan pojam „upotreba vozila” nije ograničen samo na situacije iz cestovnog prometa, to jest na upotrebu na javnom putu, nego se odnosi i na svaku upotrebu vozila koja je u skladu s njegovom uobičajenom funkcijom (vidjeti u tom smislu presudu od 4. rujna 2014., Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, t. 59.).

35 Iz prethodnih razmatranja proizlazi, s jedne strane, da doseg pojma „upotreba vozila” ne ovisi o značajkama terena na kojem se motorno vozilo upotrebljava.

36 Uostalom, nijedna odredba direktiva o obveznom osiguranju ne ograničava opseg obveze osiguranja i zaštite koja se tom obvezom želi pružiti žrtvama nezgoda koje su uzrokovala motorna vozila u slučaju upotrebe tih vozila na određenim vrstama terena ili na određenim putevima.

37 S druge strane, valja naglasiti da su motorna vozila iz članka 1. stavka 1. Prve direktive, neovisno o njihovim značajkama, namijenjena tomu da se uobičajeno upotrebljavaju kao prijevozna sredstva.

38 Iz toga proizlazi da pojam „upotreba vozila” u smislu članka 3. stavka 1. te direktive obuhvaća svaku upotrebu vozila kao prijevoznog sredstva.

39 S tim u vezi, činjenica da je vozilo koje je sudjelovalo u nezgodi bilo u mirovanju u trenutku njezina nastanka sama po sebi ne isključuje to da upotreba tog vozila u tom trenutku može biti obuhvaćena njegovom funkcijom prijevoznog sredstva i, slijedom toga, pojmom „upotreba vozila” u smislu članka 3. stavka 1. Prve direktive. Osim toga, u tom pogledu nije odlučujuće to je li njegov motor bio upaljen u trenutku nastanka nezgode.

40 S obzirom na ta pojašnjenja, kad je riječ o vozilima koja su, poput predmetnog traktora, namijenjena tomu da ih se, osim za njihovu uobičajenu upotrebu kao prijevozna sredstva, u određenim okolnostima upotrebljava i kao radne strojeve, valja odrediti je li se pri nastanku nezgode u kojoj je sudjelovalo takvo vozilo ono upotrebljavalo ponajprije kao prijevozno sredstvo, u kojem slučaju ta upotreba može biti obuhvaćena pojmom „upotreba vozila” u smislu članka 3. stavka 1. Prve direktive, ili kao radni stroj, u kojem slučaju predmetna upotreba ne može biti obuhvaćena tim pojmom.

41 U predmetnom slučaju iz podataka koje je dostavio sud koji je uputio zahtjev proizlazi da se, kad se dogodila nezgoda u kojoj je sudjelovao predmetni traktor, potonji upotrebljavao kao pokretač pogonske snage potrebne za pogon pumpe za raspršivanje herbicida koja je bila na njega pričvršćena radi raspršivanja tog herbicida na trsove vinove loze na tom poljoprivrednom gospodarstvu. Uz pridržaj provođenja provjera koje su zadaća suda koji je uputio zahtjev, očito je da je takva upotreba prvenstveno povezana s funkcijom tog traktora kao radnog stroja, a ne kao prijevoznog sredstva, i da, slijedom toga, nije obuhvaćena pojmom „upotreba vozila” u smislu članka 3. stavka 1. Prve direktive

42 S obzirom na prethodna razmatranja, na prvo i drugo pitanje treba odgovoriti tako da članak 3. stavak 1. Prve direktive valja tumačiti na način da pojam „upotreba vozila”, sadržan u toj odredbi, ne obuhvaća situaciju u kojoj je poljoprivredni traktor sudjelovao u nezgodi ako njegova glavna funkcija u trenutku nastanka te nezgode nije bila funkcija prijevoznog sredstva, nego to da kao radni stroj pokreće pogonsku snagu potrebnu za pogon pumpe za raspršivanje herbicida.

Treće pitanje

43 Svojim trećim pitanjem sud koji je uputio zahtjev želi saznati treba li članak 3. stavak 1. Prve direktive tumačiti na način da mu se protivi nacionalno zakonodavstvo poput članka 4. stavka 4. Uredbe sa zakonskom snagom br. 291/2007, koje isključuje obvezu osiguranja od građanskopravne odgovornosti koja proizlazi iz upotrebe vozila „isključivo u poljoprivredne ili industrijske svrhe”.

44 U tom pogledu valja podsjetiti da prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda pitanja o tumačenju prava Unije koja uputi nacionalni sud unutar pravnog i činjeničnog okvira koji utvrđuje pod vlastitom odgovornošću i čiju točnost Sud nije dužan provjeravati, uživaju presumpciju relevantnosti. Sud može odbiti odlučivati o zahtjevu za prethodnu odluku koji je uputio nacionalni sud samo ako je očito da zatraženo tumačenje prava Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom spora u glavnom postupku, ako je problem hipotetski ili ako Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima potrebnima da bi se mogao dati koristan odgovor na upućena pitanja (presuda od 20. srpnja 2017., Piscarreta Ricardo, C-416/16, EU:C:2017:574, t. 56. i navedena sudska praksa).

45 U predmetnom slučaju, kao što to proizlazi iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, nezgoda koja je uzrokovala smrt M. Alves dogodila se 18. ožujka 2006., to jest više od godinu dana prije donošenja Uredbe sa zakonskom snagom br. 291/2007.

46 Međutim, iz spisa podnesenog Sudu ne proizlazi da ta uredba sa zakonskom snagom ima retroaktivne učinke ili da se pravilo iz njezina članka 4. stavka 4. zbog drugog razloga primjenjuje na glavni predmet. Naime, sud koji je uputio zahtjev nije priložio nikakva objašnjenja o tome zašto u tim okolnostima smatra da mu je odgovor na treće prethodno pitanje potreban za rješavanje spora koji se pred njime vodi.

47 Usto, iz pisanog odgovora portugalske vlade na pitanje koje je postavio Sud proizlazi da se na činjenice o kojima je riječ u glavnom predmetu *ratione temporis* nije primjenjivala Uredba sa zakonskom snagom br. 291/2007, nego Decreto-Lei n. 522/85 – Seguro Obrigatório de Responsabilidade Civil Automóvel (Uredba sa zakonskom snagom 522/85 o obveznom osiguranju od građanskopravne odgovornosti), od 31. prosinca 1985., kako je izmijenjen.

48 U tim okolnostima očito je da je treće pitanje hipotetsko i, stoga, nedopušteno.

Troškovi

49 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

Članak 3. stavak 1. Direktive Vijeća 72/166/EEZ Vijeća od 24. travnja 1972. o usklađivanju zakona država članica u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od takve odgovornosti valja tumačiti na način da pojam „upotreba vozila”, sadržan u toj odredbi, ne obuhvaća situaciju u kojoj je poljoprivredni traktor sudjelovao u nezgodi ako njegova glavna funkcija u trenutku nastanka te nezgode nije bila funkcija prijevoznog sredstva, nego to da kao radni stroj pokreće pogonsku snagu potrebnu za pogon pumpe za raspršivanje herbicida.

Potpisi